نکته

اولویت‌های انجمن صنفی روزنامه‌نگاران استان تهران

• در نبود انجمن صنفی روزنامه‌نگاران ایران برخی کاستی‌ها به‌شدت مشهود بود. هر بار اتفاقی رخ می‌داد، چه مشکلات معیشتی چه مشکلات فردی، این کمبود به چشم می‌آمد. دراین‌میان برخی مشکلات به نظر می‌رسد باید در اولویت‌های انجمن صنفی روزنامه‌نگاران تهران که به‌تازگی ثبت شده است، قرار گیرد.

حل مشکلات مربوط به بیمه خبرنگاران

بیشتر خبرنگاران با توجه به نبود امنیت شغلی و اخراج‌ها و بی‌کارشدن‌ها و مازاد اعلام‌شدن‌ها، امکان استمرار در پرداخت بیمه را ندارند. گاه بیش از یک سال طول می‌کشد تا فرد روزنامه‌نگار و خبرنگار بتواند شغل جدیدی پیدا کند و دوباره بر سر کار بازگردد؛ به‌همین‌علت در پرداخت بیمه فاصله رخ می‌دهد. ازاین‌رو، فرد با مشکلات متعددی روبه‌رو می‌شود که شاید دورترین مشکلش ازدست‌رفتن امکان بازنشستگی باشد. به‌این‌ترتیب، باید برای این کمبود و مشکل اولویتی در نظر گرفته شود.

حمایت قضائی از خبرنگاران

امکان شکایت از خبرنگاران به‌دلیل مطالبشان یکی از تهدیدهای شغلی محسوب می‌شود. اینکه خبرنگاران باید در قبال مطالب خود مسئول باشند نکته مهمی است، اما گاه مسئولان فراتر از قانون رفتار می‌کنند و به‌این‌دلیل نیاز مبرمی هست تا حامی‌ای برای خبرنگاران وجود داشته باشد.

برگزاری دوره‌های تخصصی در حوزه رسانه

بارها این ایده مطرح شده است که ظهور رسانه‌های جدید اجتماعی، از توییتر و فیس‌بوک گرفته تا تلگرام، تهدیدی برای رسانه‌های مکتوب و غیرمکتوب رسمی محسوب می‌شود. بارها مطرح شده است شیوه‌های قدیم روزنامه‌نگاری در این دوران مدرنی که حتی ترامپ از توییتر به‌عنوان رسانه خود استفاده می‌کند، دیگر جوابگو نیست. ازاین‌رو یکی از اولویت‌های روزنامه‌نگاران و خبرنگاران می‌تواند آموزش‌های متعدد برای بالابردن توان روزنامه‌نگاران در ایفای نقش خود و اطلاع‌رسانی مؤثر باشد. به‌ویژه که در این روزگار اخبار فیک بیش از هر زمانی جزء آفات شده است. به‌گونه‌ای که هرکس می‌تواند آزادانه مطالب و دانسته‌های غلط خود را با دیگران در میان بگذارد. در روزگاری هستیم که حتی گردانندگان رسانه‌های مطرح نظیر گاردین معتقدند شعار گذشته «آزادبودن انتشار نظرات» را باید به شعار «حقیقت مقدس است» تغییر داد. به‌این‌ترتیب انجمن صنفی روزنامه‌نگاران تهران حداقل می‌تواند در گستره خود اقدام به برگزاری کارگاه‌ها و همایش‌های متعدد آموزشی کند تا توانایی نسل جدید روزنامه‌نگاران و خبرنگاران را افزایش دهد.

ارتباط نسلی

با توجه به دوران اوج روزنامه‌نگاری که پس از خرداد ۷۶ رخ داد، جمعی از روزنامه‌نگاران پا به این عرصه گذاشتند. آنان در کنار افراد پیش‌کسوت و باتجربه علاوه‌بر آموزش‌های آکادمیک تجربه‌هایی را به دست می‌آوردند. بعد از سال ۸۸، با توجه به اتفاقات رخ‌داده، شکاف عظیمی در بین روزنامه‌نگاران رخ داد. اکنون جوانانی که در روزنامه‌نگاری حضور دارند با نگاهی متفاوت و کمتر دغدغه‌مند کار خود را انجام می‌دهند و نیاز به انتقال تجربه بیش از هر زمانی احساس می‌شود.

گفت‌وگو با عباس عبدی، رئیس هیئت مدیره انجمن روزنامه‌نگاران استان تهران

اولویت، شکل‌دادن به هویت روزنامه‌نگاری است

گیسو فغفوری: انجمن صنفی روزنامه‌نگاران ایران پس از اتفاقات سال‌های ۸۸ پلمب شده است. در این مدت یکی از مطالبات روزنامه‌نگاران از حسن روحانی بازگشایی این انجمن بود؛ اتفاقی که ممکن نشد. در سال ۹۵ جمعی از روزنامه‌نگاران استان تهران با برگزاری مجمعی سعی کردند انجمن صنفی روزنامه‌نگاران استان تهران را راه‌اندازی کنند تا شاید بخشی از خلأ نداشتن یک انجمن صنفی پر شود. هیئت‌مدیره انتخاب شد، اما بقیه مراحل برای ثبت و راه‌اندازی با عدم همکاری وزیر کار و برخی نهادهای دیگر ممکن نشد. اعضای هیئت‌مدیره و بازرسان استعفای دسته‌جمعی دادند تا مسیر برای راه‌اندازی انجمن دیگر باز شود. این‌بار مجمع در اواخر آذر برگزار و هیئت‌مدیره جدیدی انتخاب شد و نامه ثبت آن یک هفته پس از برگزاری مجمع از سوی وزارت کار صادر شد. به سراغ عباس عبدی، رئیس هیئت مدیره انجمن روزنامه‌نگاران استان تهران رفته‌ایم تا از اولویت‌ها و برخی انتظارات و نگرانی‌ها درباره این انجمن جویا شویم.

عکس: مهدی حسنی

آقای عبدی، به‌عنوان رئیس هیئت‌مدیره انجمن صنفی استان تهران انتخاب شدید. پس از تبریک، به نظرتان این انجمن چقدر می‌تواند برای اهداف صنفی روزنامه‌نگاران مفید باشد و اهداف صنف همیشه مشکل‌دار روزنامه‌نگاران را پیگیری کند؟

انجمن یک ظرف است. اینکه چقدر می‌تواند به اهداف صنفی روزنامه‌نگاران کمک کند، برمی‌گردد به اینکه خودمان به‌عنوان روزنامه‌نگار چقدر بخواهیم در تحقق این هدف مشارکت کنیم؛ چقدر حمایت کنیم و چقدر درست کار کنیم. البته نباید نادیده بگیریم که این ظرف خیلی هم نامحدود نیست، همه ما با محدودیت‌هایی که در ایران هست، آشنا هستیم. یکی از وظایف ما این است که کوشش کنیم تا محدودیت‌ها را تا حد ممکن رفع کنیم. نمی‌توانیم عملمان را منوط و مشروط به برداشتن محدودیت‌ها کنیم. چون کاستن این محدودیت‌ها نیز معطوف به همین مشارکت و فعالیت‌های ما است. اگرچه این انتظار وجود ندارد که همه مسائل ما حل شود اما درعین‌حال یکی از مسائل ما همین فعال‌شدن یک نهاد صنفی است.

یکی از نکته‌هایی که درباره این انجمن مطرح می‌شود، تأیید صلاحیت و اعمال نظرات وزارت کار در انتخاب نامزدها و هیئت‌مدیره است. درواقع اعلام شده اول اسامی با وزارت کار هماهنگ شده است، بعد برای نامزدی آنها اقدام شده است؟

اساسا وزارت کار و امور اجتماعی نقشی در تأیید و رد نامزدها ندارد و فکر نکنم کسی آنجا باشد که بخواهد چنین دردسری را برای خودش فراهم کند اما اگر منظور این است که در جامعه‌ای زندگی می‌کنیم که نمی‌توانیم هر کاری را بخواهیم انجام دهیم، این را تأیید می‌کنم. هنگامی که اولین انجمن صنفی روزنامه‌نگاران ایران تشکیل شد، ما به‌طور نانوشته چنین ملاحظاتی را در آن رعایت می‌کردیم. چنین نبود که فکر کنید در آن انجمن هم هر کسی می‌توانسته انتخاب شود. این هدف و آرزوی ماست که انتخاب افراد فراتر از این نوع ملاحظات باشد ولی ما در جامعه‌ای هستیم که ملاحظاتی وجود دارد، البته قرار هم نیست که به همه ملاحظات تن داده شود، طرفین ماجرا بر حسب قدرتشان در عرصه عمومی ملاحظات طرف دیگر را محدود می‌کنند. این‌طور هم نباید باشد که به‌دلیل این شرایط فعالیت صنفی را تعطیل کنیم و در خانه‌هایمان بست بنشینیم. من هرگز تأیید نمی‌کنم که وزارت کار یا هر جای دیگر بخواهد صلاحیت اعضای هیئت‌مدیره را تعیین کند، اگر در اساسنامه چنین چیزی می‌آمد قطعا پیشنهاد عدم‌تصویب آن را می‌دادم ولی با محدودیت‌های موجود آشنا هستم، عینی هم هست، تکذیب‌شدنی هم نیست و هرکسی هم بگوید وجود ندارد، دروغی بیش نگفته است. اما وظیفه ما این است که چگونه این مسیر را هموار کنیم. هرکس بخواهد درباره انجمن صنفی تهران قضاوت کند، می‌تواند به ترکیب هیئت‌مدیره نگاه کند و بگوید آیا ترکیب کلی به معنای کوتاه‌آمدنی است که مشهود باشد یا اینکه ترکیب موجود از جهت تعلقات به صنف با ترکیب قبلی تفاوت ماهوی ندارد؟ بنابراین چنین ملاحظاتی وجود دارد که باید آنها را حل کنیم ولی به‌لحاظ رسمی مطلقا چنین شروطی پذیرفتنی نیست و مغایر با مقررات بین‌المللی نهادهای کارگری است.

فکر می‌کنید آیا این شیوه که برخی آن را همکاری یک نهاد صنفی با دولت بیان می‌کنند، می‌تواند کمک‌حال روزنامه‌نگاران باشد؟

خواست ما همکاری در چارچوب مقررات و تأمین منافع صنفی با دولت و هر نهاد دیگر است. بی‌معنی است بگوییم که ما برای حفظ استقلال با دولت همکاری نمی‌کنیم. کجای دنیا غیر از این رفتار می‌کنند؟ آقای روحانی رئیس‌جمهور ایران است و وزیر کاری دارند... . عمده فعالانی که در انتخابات ریاست‌جمهوری فعال بودند، از همین روزنامه‌نگاران بودند یا درواقع بخش زیادی از روزنامه‌نگاران در انتخابات فعالیت داشته‌اند. کلی تلاش می‌کنند تا دولتی شکل بگیرد و کار را به نتیجه برسانند، بعد مگر می‌توان گفت با این دولت همکاری نمی‌کنند؟ این ذهنیت درستی نیست و این ذهنیت در انجمن صنفی روزنامه‌نگاران ایران هم وجود نداشته است و اصلا قرار نیست در انجمن صنفی یک جناح ضد یا حتی بی‌تفاوت نسبت به حکومت و دولت تشکیل شود. این انجمن صنفی است که اعضایش همه در مطبوعات و رسانه‌های رسمی فعالیت می‌کنند، مطالباتی دارند و می‌خواهند در چارچوب مقررات موجود و دولت و حکومت مطالبات خود را پیگیری کنند. البته که محدودیت‌های این چارچوب را می‌شناسند و با اینکه اصلا از این محدودیت‌ها راضی نیستند اما قرار نیست کار سیاسی ضددولت و ضدحکومتی انجام دهند. این تعاملات به سوی کسب وضعیت مطلوبی است که می‌خواهند آن را به‌دست بیاورند و نه در جهت نفی این اهداف. به علاوه دوستانی که فکر می‌کنند در انجمن می‌توانند رفتاری کاملا مستقل و بی‌ارتباط با حکومت انجام دهند، تشریف بیاورند همان کارها را انجام دهند. رأی من از آنِ کسی که چنین هدفی دارد و می‌خواهد در یک انجمن صنفی فعال باشد، مشارکت کند و پیش رود. فکر می‌کنم دوره چنین دوگانه‌سازی‌هایی گذشته است. آن چیزی که اهمیت دارد استقلال یک نهاد صنفی است؛ با وجود هیئت‌مدیره‌ای که با مشارکت اعضای خود بتوانند این استقلال را حفظ کنند. تمام روزنامه‌نگاران ما باید به دنبال همین استقلال باشند. روزنامه‌نگاران می‌توانند مشارکت کنند تا نهاد صنفی‌شان استقلالش را حفظ کند، همین که ببینند این استقلال در حال خدشه‌دارشدن است و نهاد صنفی‌شان در حال پیروی و تبعیت از سوی یک نهاد خارج از صنف است، باید اعتراض و مقابله کنند. تا آنجا که من اعضای این هیئت‌مدیره را می‌شناسم، توجه و تأکید آنان به حفظ استقلال صنف بسیار بالاست و این را از رفتار و آثارشان می‌توان دید. اگر کسی خلاف این ادعا را دارد از شنیدن آن استقبال می‌کنیم. برای روزنامه‌نگاران بیش از هرچیز دیگر باید مهم باشد که استقلال خود را حفظ کنند.

من هرگز تأیید نمی‌کنم که وزارت کار یا هر جای دیگر بخواهد صلاحیت اعضای هیئت‌مدیره را تعیین کند، اگر در اساسنامه چنین چیزی می‌آمد قطعا پیشنهاد عدم تصویب آن را می‌دادم ولی با محدودیت‌های موجود آشنا هستم، عینی هم هست، تکذیب‌شدنی هم نیست و هرکسی هم بگوید وجود ندارد، دروغی بیش نگفته است. اما وظیفه ما این است که چگونه این مسیر را هموار کنیم

آقای روحانی نتوانست به وعده خود برای بازگشایی انجمن ایران عمل کند، حتی انجمن صنفی روزنامه‌نگاران تهران که سال پیش مجمع‌اش برگزار شد نیز نتوانست به ثبت برسد، شما فکر می‌کنید چه تغییر رویکردی در این دوره حضور آقای ربیعی پیش آمده که انجمن صنفی روزنامه‌نگاران استان تهران ثبت شده است؟ آیا قرار است این انجمن جایگزین انجمن ایران شود؟

به نظر بنده هیچ تغییر رویکردی نه در رویکرد آقای رئیس‌جمهور و نه در وزارت کار به وجود نیامده است. جالب اینجاست، برخی از دوستان عزیزی که معترض‌اند که چرا با دولت همکاری می‌کنید، بیش از همه منتظرند که آقای روحانی و دولت کاری برایشان انجام دهد. من از یک‌سو موافق قطع رابطه و تعامل‌نداشتن با حکومت و دولت نیستم و معتقدم در عین حفظ استقلال می‌توان بیشترین همکاری را با دولت داشت. ازسوی‌دیگر،معتقدم راه‌انداختن انجمن ربطی به دولت و حکومت ندارد، به اراده خود ما بستگی داشت و دارد، ما به‌عنوان روزنامه‌نگاران خواستیم و صاحب انجمن شدیم. این کار را چهار سال پیش هم دوستان می‌توانستند انجام دهند. بنده به سهم خودم کمک کردم که این کار انجام شود اما چنین اراده‌ای به‌طورکامل شکل نگرفت و متأسفانه به دلایل متعدد تعلل شد. وگرنه هیچ تغییر رویکردی، نه در دولت و نه در وزارت کار و نه در هیچ جای دیگر رخ نداده است.

شما در بخش‌های مختلف سخنانتان به حفظ استقلال انجمن صنفی تهران اشاره کرده‌اید، می‌توانید بگویید که حفظ استقلال چگونه ممکن می‌شود؟

در درجه اول مفهوم استقلال نسبی است؛ همان‌طور که بسیاری از ما نسبت به مفهوم سنتی استقلال در روابط بین‌الملل ابهام و نقد داریم، در امور داخلی هم چنین است و این مفهوم پیچیده‌تر است؛ به معنای دقیق هیچ نهادی استقلال کامل ندارد، بلکه همه در تعامل و رعایت یکدیگر رفتار و عمل می‌کنند ولی کف استقلال را می‌توان مستقل‌بودن در تصمیم‌گیری مرجع عالی هر نهاد صنفی دانست. به این مفهوم هیئت‌مدیره انجمن صنفی استقلال تصمیم‌گیری دارد، ولی ملاحظات خاص خود را هم خواهد داشت همچنان که همه ما در روزنامه‌های خود و در انجام وظیفه مطبوعاتی خود ملاحظاتی را رعایت می‌کنیم. یقین دارم که آزادی عمل ما در انجمن بیشتر از آزادی عمل ما در رسانه‌هایی است که در آنها کار می‌کنیم.

اولویت در فعالیت‌های انجمن صنفی چه می‌تواند باشد؟

اولویت انجمن صنفی از نظر شخص خودم کوشش برای شکل‌دادن هویت صنفی است. روزنامه‌نگاران باید بتوانند هویت صنفی‌شان را شکل دهند با همان ایده‌هایی که دارند و نیز با حفظ استقلال خود، پیرو منافع و اهداف خود باشند. اگر نتوانند چنین انجمنی را شکل و قوام دهند، تحقق بقیه اهدافشان بلاموضوع می‌شود. فارغ از نظر من، فکر می‌کنم این نکته مهم است که خود روزنامه‌نگاران باید در انجمن بنشینند و اولویت خود را تعیین کنند. من هم در کنار دوستان دیگر نظری دارم؛ شاید در نهایت اولویت‌های دیگری تعیین شد. مهم این است که جمع ما بتواند اولویت را پیدا و برای تحقق آن تلاش کند.

فکر می‌کنید روزنامه‌نگاران از این انجمن صنفی استقبال کنند و بتوانند آن را به‌عنوان یک پناه در نظر بگیرند؟

به شخصه معتقد نیستم که باید نشست و دید که آیا روزنامه‌نگاران استقبال می‌کنند یا نه. این کالایی نیست که عرضه کنیم و ببینیم کسی می‌خرد یا نه! این یک ظرفیت است که باید در عمل آن را بارور کنیم و بخواهیم حجم آن را افزایش دهیم. اینکه از آن استقبال شود یا نه؛ ازیک‌سو به این بستگی دارد که روزنامه‌نگاران چقدر علاقه دارند که به مسائلشان بپردازند، چقدر به حفظ هویت و استقلالشان اهمیت می‌دهند و اتحاد و انسجام حرفه‌ای از خودشان بروز دهند. از سوی دیگر، به این بستگی دارد که دوستان انجمن تا چه حد بتوانند این ظرفیت را گسترش دهند.

اگر همکاران محترم به این نکته‌ها علاقه داشته باشند، چه در این انجمن، چه در هر انجمن دیگری سعی می‌کنند خواسته‌ها و اندیشه‌هایشان را به فعلیت دربیاورند. آنچه به ما مربوط است، گسترش این ظرف و موقعیت است؛ به‌طوری‌که هرکس بتواند مظروف خود را در آن عرضه کند. این امید و اندیشه‌مان است و فکر می‌کنیم اگر این کار را به‌خوبی انجام دهیم، همکاران و روزنامه‌نگاران، انجمن صنفی تهران را، خانه خودشان می‌دانند و به آن می‌آیند. عجله‌ای هم نیست، انتظار نداریم که یک هفته‌ای این کار انجام شود، حتما زمان می‌برد. می‌دانیم مشکلات هست، می‌دانیم روزنامه‌نگاری در ایران سختی‌های خودش را دارد. اما با همکاری و مشارکت دوستان امیدواریم انجمن خوبی تشکیل شود و راه گذشته را به همان شکل یا بهتر ادامه دهیم.

یک مشکل

لایحه نظام صنفی یکی از مشکلات پیش‌رو

• چندی پیش متنی تحت عنوان «پیش‌نویس قانون سازمان نظام رسانه‌ای جمهوری اسلامی ایران» از سوی معاونت مطبوعاتی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی منتشر و در فصل اول آن عنوان شد که این قانون -و به‌عبارت بهتر لایحه- «در راستای اصول بیست‌وچهارم و یکصدوشصت‌وهشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و به منظور اجرای بند «الف» ماده ۱۰ قانون برنامه پنجم توسعه، مصوب ۱۳۸۹» به رشته تحریر درآمده است.

این لایحه با اعتراض اهالی مطبوعات روبه‌رو شد. یکی از فعالیت‌های هیئت‌مدیره روزنامه‌نگاران استان تهران می‌تواند گفت‌وگو با معاونت مطبوعاتی و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی باشد تا بتوان این لایحه را به شکل بهتری تدوین کرد. بی‌تردید و با جمع‌بندی نظرات روزنامه‌نگاران و اهالی مطبوعات می‌توان اعلام کرد که جزئیات و مواد و تبصره‌های درج‌شده در این پیش‌نویس دارای ایرادهای بی‌شماری بوده است. این ایرادها در بخش‌های گوناگون از ارکان مختلف سازمان نظام رسانه‌ای، منابع مالی سازمان، شرایط اعضای ارکان مختلف سازمان، نحوه تشخیص روزنامه‌نگاران و... را دربر می‌گیرد. یکی از ایرادهای اصلی این سازمان که با هدف تسهیل فعالیت‌های بخش غیردولتی تدوین شده است، هیچ نمودی در این پیش‌نویس ندارد. در ضمن باید در نظر داشت که قطعا نظام رسانه‌ای ایران به دلایل مختلف نمی‌تواند الگویی نظیر سازمان نظام پزشکی، سازمان نظام مهندسی و... داشته باشد؛ هم به دلایل اقتصادی و هم به دلایل متعدد صنفی و حساسیت‌های موجود در رابطه قدرت و رسانه‌ها.

یکی از اصول قانون اساسی، انتشار آزاد اطلاعات در چارچوب قانون و اصول مقرر بدون واهمه از هرگونه برخورد، تهدید و تحدید است تا بتوانند به نقادی اصولی، دلسوزانه و مصلحانه بپردازند، اما یکی از مسائلی که منتقدان این لایحه بیان می‌کردند این بود که دولت‌ها می‌توانند با سیطره بر رسانه‌ها، آنها را به ارگان‌های متبوع خود بدل کرده و ریشه نقادی را در رسانه از طرق مختلف بخشکانند.

در این میان بحث مسائل مالی و رفاهی روزنامه‌نگاران هم مطرح است. بی‌تردید روزنامه‌نگاران هر چقدر از نظر مادی و معنوی بتوانند استقلال خود را حفظ کنند، بیشتر می‌توانند در مسیر و حرفه خود موفق باشند. هنگامی‌که روزنامه‌نگار یا خبرنگاری برای دریافت کارت‌هدیه به نشستی خبری برود یا خبرنگاری برای دریافت امضا از بازیگران سرشناس در جمعی حاضر شود، قطعا امکان تحلیل و برخورد درست با مسائل از او سلب می‌شود.

از طرفی امکان این فراهم می‌شود که اگر این لایحه تصویب و تبدیل به قانون شود و به اجرا درآید، تیغ دولبه تنبیهات مدیران رسانه‌ها و قانون نظام رسانه‌ای، خبرنگاران را قلع‌وقمع خواهد کرد (اشاره‌شده در یکی از بیانیه‌های اعتراضی به لایحه نظام رسانه‌ای).

باید امیدوار بود که با ثبت انجمن روزنامه‌نگاران استان تهران، اختیارات صنفی و نحوه رابطه با خبرنگاران و روزنامه‌نگاران به این نهاد داده شود و در ضمن این نهاد به‌عنوان حلقه وصل با دولت و وزارتخانه‌های در ارتباط با روزنامه‌نگاران در رابطه باشد.

جدول ۳۰۰۸ ■ طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- فلسفه سهروردی- داستانی نوشته جان اشتاین بک- یال اسب ۲- گاهی دل هم می‌زند- تشنه فریب- عموی پیامبر اکرم(ص) ۳- اندیشمندان- هر گوشه زمین فوتبال- در حال نالیدن ۴- علم شمارش- مشگین شهر سابق- بت ۵- خطاب محترمانه مردانه- سلسله جبالی در افغانستان- ترس ۶- یاری‌خواستن- تکیه‌کردن ۷- فرعی- نگاه‌کردن- سوره چهل‌وهفتم قرآن ۸- درخت زبان گنجشک- پرهیزکردن- نام‌ها - موی آشفته! ۹- به نخ‌های سروته فرش گویند- لطافت- سرخ مایل به قهوه‌ای ۱۰- از مرکبات- مجاورت ۱۱- اثر چربی- پایتخت بوسنی و هرزگوین- گازی مرکب از سه اتم اکسیژن ۱۲- بخشی از بریتانیا- قوم مغول- استخوان دیواره قفسه سینه ۱۳- وسیله‌ای برای پهن‌کردن بتونه روی دیوار- زاده چهار پایان- اشاره ۱۴- شهرستانی در استان همدان- بی‌ارزش- طاقچه قدیمی ۱۵- عددی مفرد- آواره و سرگردان- پهلوانی که به‌دست حضرت داوود(ع) کشته شد.

عمودی:

۱- خاندان رسول اکرم(ص)- کارگردان فیلم علمی- تخیلی جنگ ستارگان ۲- قیافه- شاعر قصیده‌سرای عهد قاجاری- شماره پرونده ۳- ریش صورت- نوعی آش نذری ۴- پایه- فساد- عدل و انصاف ۵- فرورفته- مهم‌بودن- زورگو ۶- کارتن بازنشده- شهری در استان قم- از مطهرات ۷- اسفنج مصنوعی- آفریدگار- طردشده ۸- زرد کم‌رنگ- چیره‌دستی ۹- کم‌پهنا- همیشگی- پایان ۱۰- قلعه‌ای در شهرستان سراوان- ارفاق- منفعت‌طلب ۱۱- کپی- نایب‌رئیس- کدوتنبل ۱۲- اشتباه- خمیده- صاحب و مالک ۱۳- روزنامه چاپ عراق- پلیس مبارزه با سارقان و تبهکاران ۱۴- اشاره به فردی نامعلوم دارد- غربال- شهری معروف در ترکمنستان ۱۵ - بازیگر خانم فیلم شکلاتی (در حال اکران)- پاکیزگی.

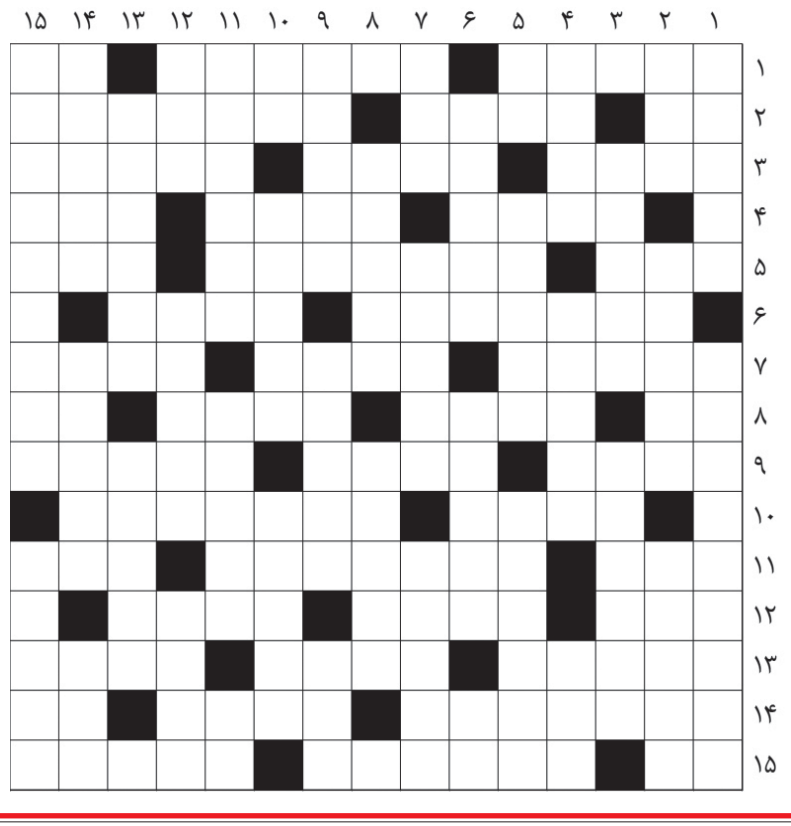

حل سودوکو سخت

۱	۲	۸	۵	۳	۶	۹	۷	۴
۷	۴	۵	۲	۱	۹	۶	۸	۳
۹	۶	۳	۴	۷	۸	۱	۲	۵
۴	۳	۹	۸	۵	۲	۷	۶	۱
۸	۵	۱	۷	۶	۴	۳	۹	۲
۶	۷	۲	۳	۹	۱	۵	۴	۸
۵	۸	۷	۶	۴	۳	۲	۱	۹
۳	۹	۴	۱	۲	۷	۸	۵	۶
۲	۱	۶	۹	۸	۵	۴	۳	۷

حل سودوکو ۲۰۰۳

۵	۶	۷	۹	۸	۱	۳	۲	۴
۴	۱	۲	۵	۳	۶	۹	۷	۸
۸	۹	۳	۲	۷	۴	۶	۵	۱
۲	۷	۹	۱	۶	۸	۴	۳	۵
۶	۴	۸	۳	۵	۲	۷	۱	۹
۱	۳	۵	۴	۹	۷	۸	۶	۲
۳	۵	۱	۶	۴	۹	۲	۸	۷
۹	۸	۶	۷	۲	۵	۱	۴	۳
۷	۲	۴	۸	۱	۳	۵	۹	۶

جدول ۳۰۰۷

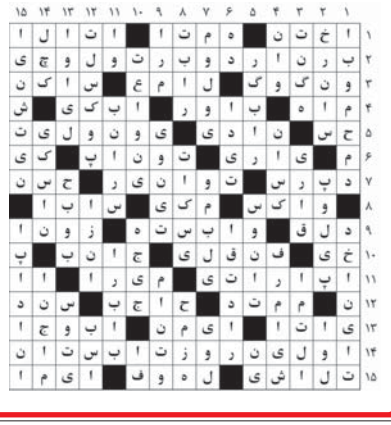

سودوکو سخت ۲۰۰۴

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

	۲		۸		۴			
۱		۵				۷	۴	
	۳				۵	۸		
	۷					۵	۳	۱
			۵			۹		۷
		۱		۳			۶	۸
	۴	۶				۱		
۲			۴		۹			
	۹		۶			۲		

سودوکو ۲۰۰۴

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

۶	۳				۷	۱	۲	۸
۷	۲	۱			۶		۵	
	۴			۱			۶	
۳	۵		۷		۹	۲		
۴						۸		۹
۹			۴			۶		۵
			۱	۸	۵			۳
	۹	۳	۲	۷	۴			
۵		۴			۳	۷		۲